

Riigikontrolör Alar Karise sõnavõtt vastuvõtul seoses riigikontrolör Karl Johannes Soonpää (1895–1944) aumärkide annetamisega Eesti Ajaloomuuseumile. Vastuvõtt toimus Maarjamäe lossi (Pirita tee 56) valges suvesaalis 9. jaanuaril 2018

Head kolleegid,
Riigikogu liikmed,
muuseumi töötajad,
Karl Soonpää järeltulijad,
külalised!

Neli aastat tagasi annetasid Eesti Vabariigi sõjaeelse riigikontrolöri Karl Soonpää Ameerika Ühendriikides elavad tütre Maie Lippand ja Heljo Alari Eesti Vabariigile oma isa päeviku. See on päevik, mis kajastab sündmusi väga keerulisel ajal, 1939. ja 1940. aastal, sündmusi nii riigis kui ka valitsuses.

On sümbolne, et just Eesti Vabariigi sajanda aastapäeva künnisel on Ameerika Ühendriikidest koju Eestisse jõudnud ka Karl Soonpää autasud, sealhulgas Vabadusrist, millega Vabadussõjas leitnandina võidelnud Soonpää autasustati isikliku vaprust eest. Autasude hulgas on ka Eesti Punase Risti teenetemärk, Vabadussõja mälestusmärk, uue põhiseaduse mälestusmärk, Kotkaristi teenetemärgi täht ja rist ning allveelaevastiku sihtkapitali teenetemärk.

Ja need märgid on jõudnud siia, nagu ka päevik, tänu sellele, et Karl Soonpää tütre on niimoodi soovinud. Ja meil on selle üle ainult hea meel.

Nendest aumärkidest räägib meile mõne aja pärast ajaloomuuseumi töötaja, aga lisaks autasudele on siia jõudnud ka üks teine huvitav ajastudokument ehk siis 1939. aasta 24. veebruari õhtusöögi menüü. Selle õhtusöögi korraldas toonane president Konstantin Päts, too õhtusöök on oluline sellepärast, et see oli Eesti Vabariigi aastapäeva viimane tähistamine Kadriorus, kui veel ei olnud kohal võõrvägesid. Ja ma usun, et sellest menüüst saavad inspiratsiooni ka meie töötajad ja miks mitte ka Riigikogu liikmed ja Ajaloomuuseumi töötajad, et siis vabariigi aastapäeval sealt siis midagi kodus valmistada.

Aga kõik need asjad on säilinud tänu sellele, et Karl Soonpää lesk Antonie nad omal ajal siit Eesti riigist 1944. aastal põgenedes kaasa võttis. Ta hoidis neid hoolega nii pagulaslaagris kui ka hiljem Ameerika Ühendriikides kui mälestust abikaasast ning aegadest, kui Eesti Vabariik oli vaba ja kui nad ise olid noored ja rõõmsad.

Ja veel kord – meil on siiralt hea meel, et Karl Soonpää perekond on usaldanud need esemed hoida Eesti riigile ja antud juhul siis ajaloomuuseumile, mis on mäluasutus, kes kogub riigiga seotud esemeid ja mälestusi. Suur tänu veel kord.

Täna on meid kokku toonud ka üks teine sündmus, see on Riigikontrolli 99. aastapäev. Seda võib tähistada mitmel päeval, võib tähistada 27. detsembril kui Maapäev Riigikontrolli loomise otsuse vastu võttis, või siis 6. jaanuaril kui esimene riigikontrolör Aleksander Oinas ametisse asus. Täna on küll 9. jaanuar, aga no pöörame siis selle 9 teisipidi ja ongi 6. Nii et on põhjust täna siin kokku saada küll. Ja üks aasta pärast on ju 100. aastapäev. Nii et suur tänu tähelepanu eest ja vaadake siis siin saalis vitriinis välja pandud aumärke. Nüüd saab sõna Ajaloomuuseumi teadur, muuseumi medalite ja märkide kogu haldaja Hiljar Tammela.